

Ravningbroen, vikingetidens bro

Det var i vinteren 979/80 Harald Blåtand lod bygge en mægtig bro tværs over Vejle Ådal 10 km syd for kongesædet i Jelling. Ca. 1000 år efter dukker broen op igen, og vi kan danne os et billede af det kæmpestore stykke ingeniørarbejde fra vikingetiden.

Broen er opført af egetræ. Omkring ådalen ved Ravning Enge blev der fældet mængder af store egetræer til formålet. Der er brugt 1120 ege alene til broens bærende stolper. Til hele broen er gået den mængde eg, man har kunnet finde i 200-300 ha. blandet skov. Fældning, transport og tilhugning af tømmeret har, ligesom afsætning og bygning af broen, krævet mange hænder. Brobyggeriet er præget af en imponerende nøjagtighed. Kun op til 5 cm har broens forløb afvejet fra en ret linie. Selve broelinien er afsat med datidens landmålerstokke, hasselkæppe. Nøjagtigheden gjorde Nationalmuseets udgravning i 1972 nem at gå til, man vidste hele tiden præcis, hvor de næste brofag skulle findes.

Tilsyneladende har broen kun været i brug i en periode på 5 år. Ingenting tyder på, at broen nogensinde har været repareret. Umiddelbart kan det også undre, hvorfor man valgte at opføre broen på ådalens bredeste sted. Forklaringen kan være at materiale fra de 2 erosionskløfter på nord- og sydsiden af ådalen har dannet naturligt fundament for broen. Og broens placering på et bredt sted i ådalen har gjort den stabil overfor vand- og ispres. Endelig er det sikkert, at der siden jernalderen har været vejforbindelse og vadested tværs over ådalen lidt vest for broen.

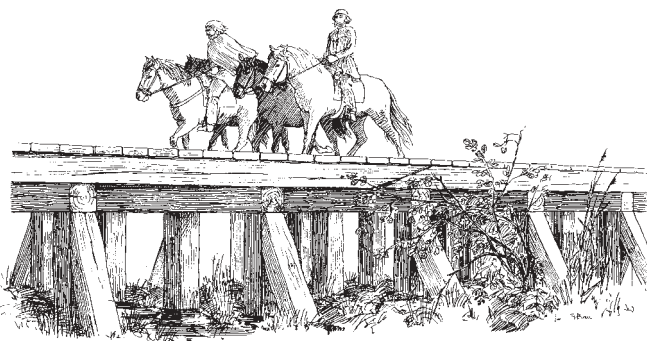


Illustration: Flemming Bau

Broens kørebane har ligget ca. 1,2 meter over vikingetidens



Foto: Thorikild Ramskou/Nationalmuseet

Resterne af et helt brofag kom til syne under Nationalmuseets udgravning i 1972. Brofagets fire bærende stolper ses tydeligt, og en skrånstolpe anes til højre i billedet.

Broen dukker op igen

Broen var som sunket i jorden i flere århundreder. Først da tørvejorden begyndte at synke, dukkede broen op igen. I forbindelse med dræningen af Ravning Enge og udretningen af Vejle Å i den sidste halvdel af 1900-tallet, opdagede man pludselig rækkerne af egestolper, der begyndte at rage op af dybet. Dræningen af de fugtige enge har fjernet vandet og fået engbunden til at synke. Tilførsel af kalk og gødning har også medvirket til tørvens omsætning. Flere steder har terrænet sat sig mere end 1 meter siden 1950'erne.

Hvordan så broen ud ?

Den har været et imponerende syn. Broen har været ca. 760 meter lang og godt 5 meter bred. Der har været 280 brofag med et mellemrum på ca. 2,40 m. Hvert brofag har bestået af 4 bærende egestolper (30x30cm) med en skrånstolpe ud til hver side. Stolpernes længde har varieret efter jordbundens bæreevne, nogle af stolperne har været omkring 6 meter lange. De fundne stolper er mellem 2 og 4 meter lange.

Oven på de lodrette stolper har ligget en tværbjælke, hvorpå der var lagt et lag strøer på broens lange led. Øverst har kørebanelens planker været fastgjort på tværs. Tømmeret er tilhugget så omhyggeligt, at øksehuggene kun anes svagt på overfladen. Alle samlingerne af træet blev lavet med pløkke og nagler af træ.

Skel i landskabet

Skellet mellem Ravning og Engelsholm Ladegård ejerlav er sammenfaldende med broforløbet nord for Vejle Å. Ved dragningen af sognegrænserne i tidlig middelalder satte man også skellet mellem Bredsten og Nørup kirkesogne i denne ejerlavsgrense. Broen eller vejforbindelsen har altså haft et sammenfald med den administrative opdeling.

Ådalen i sig selv har uden tvivl været et markant landskabs-skel, der har hindret folk på ådalens nord- og sydside i at have kontakt med hinanden. Fra Ravningbroens tid og op til 1897 har der ikke været bro på dette sted. Først i 1897 blev der bygget en ny vejbro tværs over ådalen, for at sikre Vandelbanen et større opland. Ådalens skel lader sig dog ikke sådan ryste af, selv i nutiden tales der stadig om „demovre på den anden side af åen“.

Ravningbroen er bygget på et bredt sted i ådalen parallelt med kommunevejen fra 1897. Nederst i billedet ses den gamle bane-linie og Ravning Station, hvor der er en udstilling om broen.



Foto: M. F. Svejsgaard, Flyvertaktisk Kommando 1995

Meningen med broen

Broen er sandsynligvis bygget som en militær foranstaltning. Den gjorde det muligt at komme hurtigt sydpå fra kongesædet i Jelling til det sønderjyske område, hvor Danerne krigedes med Germanerne. I første omgang var det Harald Blåtand, der brød freden ved at invadere landet syd for Ejderen i 973. Dette angreb blev i 974 besvaret af et modangreb, hvor Danerne blev drevet tilbage og Sønderjylland blev erobret af Germanerne. Dette medførte at Harald Blåtand i 979 igangsatte byggeriet af Ravningbroen. Broen er samtidig med ringborgene Trelleborg, Fyrkat, Aggersborg og Nonnebakken. Alt sammen bygningsværker der regnes til Harald Blåtands regeringstid. De mistede tilsyneladende alle deres militære betydning hurtigt, og forfaldt derefter.



Man kan gå tværs over Vejle Ådal oven på volden, som dækker den bro vore forfædre vikingerne færdedes på.

Broen i vor tid

Broen ligger der stadigvæk, nede i Ravning Enge. Sunket i jorden og for en kort periode genopstået i forbindelse med dræningen af engene. For at bevare resterne af broen, har Skov- og Naturstyrelsen i 1996-97 gennemført et naturforvaltningsprojekt til 2,6 mio. kr. Herved er de nødvendige arealer erhvervet, et dambrug nedlagt, og brotracéet dækket af en 10 meter bred og 1/2-1 meter høj, græsklædt jordvold. Volden sørger for at holde miljøet omkring broen fugtigt, så stolperne hindres i at rådne. Broens forløb er på den måde igen blevet synligt. Over åen er lavet en lille bro. Ved siden af jordvolden er både på nord- og på sydsiden lavet rekonstruktioner af broen. Her kan man se broens dimensioner og materialer. I den nedlagte Ravning Station (Vandelbanen 1897-1957) hænger en plancheudstilling om Ravningbroen. En udstilling om banens historie findes på Bindeballe Station.



Bindeballestien ved Ravningbroen og stationen.

Rekreative forbindelseslinier

Den nedlagte Vandelbane, nu Bindeballestien, fører direkte fra Vejle gennem Vejle Ådal til Ravning Enge og videre vestpå. Banestien fungerer som regional cykelrute nr. 36 og som vandrerute. Fortsættes der længere mod vest, er der forbindelse til national cykelrute nr. 3, Hærvejsruten. Vil man vandre eller cykle i vikingernes fodspor fra Jelling til Ravning Enge og videre sydpå, kan regional cykelrute nr. 34 og 35 følges forbi Fårup Sø og Engelsholm Sø til Ravningbroen og videre til Egtved. Ved stationen ligger en primitiv lejrplads med plads til max. 4-5 telte.

Ravning Station og broarealet ejes af Skov- og Naturstyrelsen. Udstillingen drives af Egtved Kommune og Vejle Amt i fællesskab. Folderen er udgivet i maj 1998, revideret i 2004.

Udstillingen i stationen er åben:

Palmesøndag til 31. aug. alle dage kl. 9-20
1. sept. til 31. okt. alle dage kl. 9-17
1. nov. til Palmesøndag lør- og søndage kl. 14-17



Ravningbroen



SKOV- OG NATURSTYRELSEN
Randbøl Skovdistrikt

VEJLE AMT
Teknik og Miljø

